

Julian Lekuona Igos

*Hondarribia,
Gipuzkoa
(1922)*

Aurkibidea

Biografia

Santa Maria Madalena kalean
jaioa, gurasoak portuarrak
zituen. Aita arrantzalea zen
eta amak Hendaian saltzen
zuen arraina (gerra aurretik).
Bederatzi senidetan
zaharrena, Julian 13 urterekin
hasi zen itsasoan. Aurretik,
hiru urtean Hendaian bizi izan
ziren, gerrak hartaratuta.
Arraunlaria izana,
lanpernatan ere ibilia da.
Ferrolen egin zuen
soldaduska, Cervera
itsasontzian. [Carmen](#)
[Gonzalez](#)ekin ezkondu zen.

Zintak

HON-069

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-10-21
- **Iraupena:** 58 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

HON-070

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-10-21
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

HON-071

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-10-21
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Etxeko giroa

- **Erref:** HON-069/003
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:02:17. **Bukatu:** 00:06:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra

Laburpena:

Santa Maria Madalena kalean jaioa. Etxe denak zaharrak ziren. Zazpi senide ziren orduan. Hiru logela. Sukaldea, egur-ikatzarekin. Aita arrantzalea zen, eta ama Hendaia joaten zen arraina saltzera. Berak prestatzen zuen bazkaria. Denek batera jaten zuten, otoitz eginez. Postrea.

2. Etxe atzean oiloak, untxiak eta txerriak

- **Erref:** HON-069/004
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:06:18. **Bukatu:** 00:09:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baserritar batek ekartzen zizkien babarruna eta esnea. Etxe atzean oiloak zituzten, untxiak ere bai; egunero joaten zen belar bila, baserrira. "Jitaia". Txerriak zituzten. Eskolara joan beharrean, txerri jan bila etxez etxe.

3. Txerria hiltzeko garaia

- **Erref:** HON-069/005
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:09:24. **Bukatu:** 00:11:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Txerri bat hiltzen zuten urtero; urdaiazpikoa ez zen ondo egiten, itsasoko hezetasunarengatik.</p>

Transkripzioa

-Ta txerria hiltzeko garaian, zeinnek hiltzen zun?

-[...] saldu iten giñun, biñon bat, bat hiltzen genuen itxeko, ta zea, bat hiltzen genuen itxeko.

-Ta hortxe bertan hiltzen zenuten?

-Ta etxian bartan, bai. Ta gero, begenuen garaje, garajia o xaia esaten genion, bagenuen zea, jartzen genuen urdai axpikuak-eta zintzilik, biño ez zian egiten. Arra sortzen ziyoten. Urdaiari sortzen zion arra, ta esaten zuten hori zela itsasuak, itsasuakin, itsasuan salmurak o egitten zula. Bai.

-Hezetasuna, umedadia...

-Bai. Umedadia o zeak. Barren hoietan egiten da, biñon hemen beti hori esaten zuten. Ez zela egiten itsasuan salmura o zeak.

-Ta txerriya hil zeinnek iten zun?

-Hemen gizon haundi batek hiltzen zuen. Gizon haundi bat bazen. Berak saltzen zuen, bazuen komestible bat, bera saltzen zuen txorixuak eta odolkiyak eta gauzak. Tife.

-Ta berak iten zitun odolkiyak, ala zuek etxian? Odolkiyak-eta zuek etxian iten zenituen?

-Bai. Uste dut egiten genula, bai. Egiten genula, bai, bai. Usted ut egitten genula, bai. Bai.

-Baiña, zuek txerria euki arren ta, arrantza zen zuen etxian bizimodua ateratzeko bidea...

-Bai. Arrantza. Gaztiak giñan, biñon... gaztiak giñela, orduan.

4. Portuko eskolan, euskaraz

- **Erref:** HON-069/006
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:11:05. **Bukatu:** 00:14:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

<p>Portuko eskolan ibili zen, goiko aldean. Behean atuna garbitzen egoten

ziren, benta zelako hura. Benta berria egin zuten gero, eta eskola beheko aldean jarri zuten. Etxaniz zen maisua, donostiarra; euskaraz ikasi zuen. Ez zen asko joaten, beti lanpetuta.</p>

Transkripzioa

-Bueno, zu lehenengo eskolan, nungo eskolan ibili ziñen?

-nun?

-Bai. Portuan bazen eskola bat...

-Portuan bai. Bakizu hemen nola den Itsas Etxia? Bai, hau. Orduan zen, sartu bettik ta “derecha izquierda”, zera, bi eskol ziren. Biño eskola, gu ibiltzen giñena, bestia goian zen eskola, e, bi leku ziren, hau hemen ta bestia hemengo aldian, bi leku ziren. Biñon gu goizetan joten giñenian, zeara, eskolara juaki, ta bihian, atuna garbitzen aitzen zien, atuna, zera, lehenengo, bueno, arraiak, dena atunak hor. Benta zen orduan hor. Beste lekuri ez zen. Benta.

-Eskola azpiyan?

-Eskola azpiyan. Eta ni, gu, juaten giñen gotti. Eskillerak igo ta gora. Eta gero, noizbait, jarri zituzten, bueno, gero, denbora aurrera, in zuten benta bat hor, benta berri bat ein zuten, eta gero, benta, eskolan, zeau, bihi hartan, dena garbittu ta jarrita, in zittuzten eskolak jarri. Ta bentak in zittuzten beste lekuan jarri. Bai?

-Eta eskola hartan, zuek zer zenuten, maisua ala maistra?

-Maisua, maisua. Donostiar bat. Etxaniz.

-Etxaniz?

-Bai.

-Ta horrekin euskeraz? Euskaraz iten zenuten?

-Castillanoz ez degu ikasi-ta! Euskeraz izango da...

-Zuek eskolan, ordun, euskaraz...

-Dena euskeraz. Hemen ez zen kastellanorik, orduan.

-Eta eskolan ere ez zen erdaraz ezer'e?

-Ez, ez, ezer'e, ezer'e. Hemen giñen gu orduan gu, orduan, esaten zuten bost milla persona giñela, o sei. “Lo más, lo más” sei, esaten zuten. Ta guk ez dugu mintzatu zera...

-Dena euskeraz.

-Dena euskeraz. Dena. Itxian ta kanpuan ta dena euskeraz.

-Ta eskolan zenbat urtekin hasten ziñeten?

-Hori ez dizut esango. Gazte xamarrek. Gaztiak. Uan bezala ttikiyak ez, biñon...

-Sei bat urtekin, igual?

-Bai, zerbait hola. Zazpi urte o hola. Bai.

-Tan han neskak eta mutillak elkarrekin ala aparte?

-Lehemixiko uste dut ibiltzen giñela, ttikiyak giñela, zea, elkarrekin. Gero pixkat haunditzean apartatu, baiñon bai, bai.

-Ta eskolan ze ikasten zenuten?

-a,e,i,o,u. Holako gauzak. Sumar pixkat eta, restar pixkat eta, holako gauzak, zea, asko ez deu ikasi, baño! Ez baigea ibili!

-Zu askotan ez ziñen faten, orduan...

-Ta ni bezela...

-Beti bazen lana...

-Bai, biño ni bezela bazian ez zienak faten asko, e! Eskapo iten zutenak. Bai.

-Zuk eskapo iten zenun?

-Eskapo ez dakit, ingo nuen akaso, biño ez, nik lanian asko ibiltzen nitzen, zeau, ta gero berandu joten nitzen igual ta, bai. Egingo nuen, nik ere...

-...

-Zuk etxian lan asko zenun?
-Bai, bai. Nahikua. Zazpi anai giñen!
-Klaro, ta zu zaharrena.
-Ni zaharrena.

5. Eskolako giroa

- **Erref:** HON-069/007
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:14:32. **Bukatu:** 00:16:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Mahaietan binaka eserita. Tinta erabiltzen zuten. Batak zituzten. Zigorrak: erregelarekin jotzen zieten esku puntetan. Euskalduna zen maisua.</p>

Transkripzioa

-Ta eskolan zenbat, orduan, zenbat zeundeten klasian? Edade diferentetakuak batera?
-Bai. [...] hoietakuak. Bi, mahaia batian bi giñen beti. Mahai asko ziren, denak biñaka giñen, bai.
-Ta tinta edo ze erabiltzen zenuten?
-Tinta, bai, tinta.
-Tinta?
-Tinta, bai. Aurreko aldian bazien zea ttiki batzuk eta, bai.
-Eta zuek, jantzi, batarik edo erabiltzen zenuten?
-Baita're, bai, ibiltzen genuen, bai, batak ibiltzen genittun, bai, bai. Batzutan bai, bestetan ez. Biñon batak ibiltzen genitun, bai. Bai. Gero gehiogo. Berandura gehiogo. Orduan gu gaxtik giñela, bestela, arropak, geude arropak, batik gabe. Biño gero ibiltzen genitun bata batzuk ere bai.
-Ta maisu hori, Etxaniz, zer zan oso gogorra ala...
-Zerbait gaixki itten bagenuen, jartu behar zenuen hola, potto hola, ta reglakin ematen ziguten ederrak. Hola, hola jarri...
-Bai?
-Bai. Bai.
-Ordun bildurrez eongo ziñeten?
-Euskaldun haundiya zen hura, e! Euskalduna. Bai, beldurra bai, bai, biñon beti bazen, nola asko giñen, beti jotzen zittuen bat o beste o beste, bai.
-Ta belauniko jarri lurrian?
-Ez. Belauniko ez. Ez. Belauniko ez, ez. Ez.
-Ta beti biurriyak eongo zian batzuk, bestiak baiño bihurriaguak zienak, eta haiek...
-Klaro, klaro, klaro. Alde guzitan bezela.
-Esan dezu euskalduna zela. Zuek kantatu eta, eskolan, iten zenuten? Euskerazko kanturik? Euskal kanturik?
-Ez, ez. Ez genun itten, ez. Ez. Kantatu ez.
-Gehio zen leitu, ta numeruak, ta...
-Pizarra haundi batea jua ta zerbaitte eskribittu ta holako gauzak.

6. Dotrina eta mezak

- **Erref:** HON-069/008

- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:16:34. **Bukatu:** 00:19:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

<p>Dotrina etxean ikasten zuten. Elizan ere bai, apaizarekin. Dotrina ikasi behar zen Jaunartzea egiteko. Don Migel. Elizara umetatik. Arratsaldetan bezperak izaten ziren. Luistarren kongregazioa.</p>

Transkripzioa

-Ta dotriñara ere bai...

-A, bai, dotrina bai, bai, bai.

-Hori nun izaten zen?

-Dotrina itten genun itxian ikasi. Bo, bazien itxiak ikast..., pagatuta ikasten ibiltzen zienak, eta bestela elizara joaten giñen, gero apaizak hartzen zigun, elizara joaten giñenian, goizian, hamaiketan ta hola, ta apaizak hartzen zigun zea...

-Leziyua?

-Bai.

-Ta inportantia zen orduan dotrina jakittia...

-Bai, bai. Denak ikasten genun orduan, e! Denak, orduan. Ez zen iñorr'e geatzen. Denak ikasten genun dotrina.

-Dotrina ikasi gabe e zzen posible jaunartzia eitia?

-A, bai, bai. Hori bai. Bai, bai.

-Komuniyua iteko...

-Komuniyua? Lehemixiko klaro, lehemixiko in bihar duzu /inbihauzu/ komuniyua. Komuniyo haundiya. Lehemixiko iten da komuniyo ttikiya ta gero haundiya. Bai.

-Ta inporta, e, dotriña jakin beharra zegon hori iteko...

-Bai, bai, bai...

-Ta, apaiza, erakusten zuna, dotrina hartzen zuna, zein, nor zen?

-Don Migel. Gizon haundi bat.

-Hoi ze, apaiza.

-Don Migel, ze...

-Ez, ez naiz oroitzen apellidua. Ez, apellidua ez.

-Ayestaran...

-Igual da.

- Ta Don Migel hori nolakua zen? Ondo portatzen zen zuekin, ala gogorra zen?

-Ez. Ondo portatzen zen. Bai. Bai.

-Han ez zuten, apaizak-eta ez zuten errieta itten eta ez zuten jotzen?

-Ez, ez, ez. Jo ta hori behin ez. Ez.

-Ta zuek elizara ume-umetatik joango ziñeten asko...

-Asko, bai, bai. Ta arratsaldian, hirutan ta, juaten giñen, bezperak, bezperak bakizu zer dien? Bisperak? E...

-Errosayua ta...

-Arratsaldian ematen zuten bezperak, zea, elizan, ta jende asko faten zen, gure denboran, arratsaldian, hiruak, hiru terdittan, ta juten giñen denak elizara, denbo haietan.

-Baiña ze izaten zen hori, arratsaldero? Arratsaldero, arratsaldero?

-Ez, ez, ez. [igan] jaietan.

-Jaietan.

-Jaietan, jaietan.
-Eta jaietan, goizian ere bai, orduan, goiz eta arratsalde, batzutan?
-Goizian San Luis [...] giñen. San Luisko mutillak. San Luis...
-Kongregaziyua?
-Kongregaziyua. Bai.
-Eta hori zer zen, illian behin? Kongregaziyua?
-Bai, bai.
-Baiña hori mutikotan? Ez. Gero izango zen...
-Bai. Haundi, pixkat koxkortzera. Bai. Ttikiyak giñala ez. Gero, ez dakit ba, akaso dozena bat urte, ez dakit ba, hamaika urtetik o hola, o... Bai. Komuniyo haundiya in ta gero izango da. Handik, ez naiz hori ondo oroitzen.

7. Umetako jostaketak

- **Erref:** HON-069/009
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:19:28. **Bukatu:** 00:20:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetako jostaketak. Ume asko izaten zen kalean, denak jolasean. Ezkutaketan, gainetik saltoka... baloi gutxi zeuden.</p>

Transkripzioa

-Ta zuk, mutikotan, ze iten zenun? Zuen jostaketak-eta nolakuak izaten zian?
-Uf! Beti jostatzen. Ta orduan jendia ibiltzen zen dena jostatzen, e! Denak ibiltzen zien jostatzen.
-Bai?
-Bai. Alde guzitan denak, zea, dena haur. Dena jostatzen, hor jostatzen, han jostatzen, dena jostatzen. Uain iñor ez da ikusten.
-Ta ze, zuen jostaketak nolakuak ziran?
-Ui! [...] gorde, ta batzuk gorde, ta, hura eittera jun, hura billatzera jun ta beste ixkin batian bestia atera ta pareta jo ta hola. Beste batzuk hola jarri ta gañetik saltoka ta, holako gauzak.
-Zuek baloirik-eta izaten zenuten?
-E?
-Baloia-ta izaten zenuten?
-Bai biño gutxi. Bai. Gu biño haundiyaguak ibiltzen zien, haundi batzuk ibiltzen zien, bai, ordun ere, biño gu, gaztiak giñen eta ez. Gaiña goiz hasi nintzen itsasuan...

8. 13 urterekin itsasora

- **Erref:** HON-069/011
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:20:49. **Bukatu:** 00:22:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Berdela, txitxarroa, sardina

Laburpena:

Hondarrez beteta zegoen Hondarribia. 13 urterekin hasi zen itsasoan, sardinatan. Donostiara joaten ziren saltzera. Hondarribira ezin sartu, itsasbeheran. Aitak ez zion utzi nahi.

Transkripzioa

-Hau, lehen Hondarrabiya zen dena beteta hondarra. Igual ez duzu /eztuzu/ sinistuko, baiño gure gazte denboran, esto, ni hamahiru urtekin hasi nitzen itsasuan, eta juten giñen txardiñetara, Pontisea ta Mimizañea-ta, baporiakin. Eta juten, harrapatzen genun txardiña orduan hemen berta ez zuen sustantzikuak zertik ez baizen kamioyik eta ez baizen uain bezelako adelantoik eta juten giñen Donostira, lehemixiko. Han saltzen genuen arraia, etorri zea, gabaz igual, arratsian zortzitan igual etorri itxea, itxea ez, aillegatu zeara, barra, barra da, ura izaten zen bihian, ura izaten zen behe-behe-bihian, ta barkuak ezin zien igo gotti. Ta hantxen egoten giñen zea ba, batzuk beti fan ta lo, patroia eta makinista erne, ta ura pixkat hasitzen zenian gotti, gora, ordun etortzen giñen zea. Ni hortan gutxi ibillia naiz, bai, gutxi, nere aurrekuak bai, denak, baiño, baiño ni ere ibilli naiz hola. Bai.

-Hori, baporiakin?

-Baporiakin, bai.

-Ala arraunian?

-Ez, ez, baporiakin, baporiakin.

-Baporiakin. Ya hamahiru urterako baporiakin?

- Bai, bai. Hamahiru urtetan sartu nitzen. Attak ez zian utzi nahi. Ta gue patroia zenak, bueno, hark "bai, ekatzak, Juanito, ekatzak semia, ekatzak", eta attak ez zian utzi nahi, biño, ta nik nahi nuen ta...

9. Baporeak: ura eta ikatza

- **Erref:** HON-069/012
- **Iraupena:** 0:03:54. **Hasi:** 00:22:33. **Bukatu:** 00:26:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak

Laburpena:

Baporea: ikatzezkoa. Makina eta kaldera. Ura eta ikatza, briketa. Ingalaterratik Pasaiara eramaten zuten ikatza, eta bila joaten ziren hara. "Saiatan" izaten zituzten gordeta briketak. Ontzi bakoitzean 11 gizon ziren. Bueltan, lau geratzen ziren ikatza eta ura kargatzen. "Zabakua".

10. Baporeen kalderak

- **Erref:** HON-069/013
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:26:27. **Bukatu:** 00:29:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:

<p>Baporeen kalderak, bi mota: etzanak eta tenteak. Etzanak lehertu egiten ziren batzuetan. Bati hanka moztu zioten; hil ere egin ziren batzuek. Labea estu samarra zen, eta bera sartzen zen barrura, hodia ondo jartzera.</p>

Transkripzioa

-Kaldera nolakua zen?

-Kalderak ziren, lehemixikuak uste dut “tunbatuak” deitzen zioten. Kaldera tunbatuak. Ta gero jarri zuten kaldera tentia. Ta kaldera haiek uste dut frantsesak ziela. Ta onak, onak zien, ez zien lehertzen. Tunbatuak bai. Hemen lehorrian daoztela barkua juak, gabaz, barkua lanian, legorrian, e! ura betti juna ta barkuaken, hola, buelta emana pixkat, eta lehertu zen hemen aurrian, hor, hemen aurrian lehertu bat. Ta [...] berandu hil zen, zera, hanka moztu zioten, bera frantsesa zen. Ta omen zen ezkondua.

-[...] ezkondua?

-Bai, ta hil zien baillara osua! Ta itsasuan’e bai, galduta, zean, lehertu itten zien.

-Orduan peligrasua zen kaldera hori...

-Peligrasua, bai, kaldera hori. Peligrasua.

-Hasierako kaldera haiek...

-Bai, bai. Peligrasuak. Gero jarri zittuzten, zea, denborakin, beste gauzak bezela, tentia hoiek. Ta hoiek ez zien lehertzen. Tubuak lehertzen zittuzten. Ta lehertzen zienian, etortzen zienian kendutzen zuten, bueno, lehemixiko hustu barkua, osea, tal, kentzen zuten tubua, geo ni gazte gazterik juten nitzen taillerrara, attak esanta, beudek jun behar zuten itsasora, ta “Zea, Julian, fan hi, zea, taillerrera ta esaiok zea, soldeatzeko, hola, soldeatu”, ta holako biajiak itten nittun nik.

-Eta, zuk han, lagundu ere bai, ez? Masa jartzen edo ze iten zenun zuk?

-Atta ta fogonerua ziren, gizonak lorixoguak, badakizu? Eta ikatza botatzen zen tokiya, labia, labia zen, isto xamarra, ta eudek ezin zien sartu, eta bira, gerran, zean, hamahiru urte biño lehen, ni hamaika-hamabi urte ta edade hoitan, attak esaten zian, gero berakin faten ziñen, haiek bi zea ta ni. Ta sartzen, han sartzen ziaten eta attak esaten zian: “Julian, kalderan, zeran, hartu tubua, tubua hartu ta jartu tente hola ta nik emango diat masa”. Ta ematen zian esku batekin masa, ta jartzen nuen masa, dena, ondo-ondo jarri, hola, ta hola bai, hola ta hola. Ta neuni juaten nintzen. Akaso nik ez dakit, biño dozena erdi bat aldiz, aixa, o gehio.

-Ta masa hori zer izaten zen? Ze masa?

-Porlana.

-Ze?

-Porlana.

-Porlana. Hori zen tapatzeko, edo?

-Ez. Bai, gogorra irukitzeko. Tubua, nola uraz betia egoten zien,

-Ta ez muiltzeko?

-Ez muiltzeko. Bai. Bai.

11. Fogoneroaren lana

- **Erref:** HON-069/015
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:29:26. **Bukatu:** 00:30:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak

Laburpena:

<p>Fogoneroa eta makinista. Fogoneroak sua pizten zuen, eta baporea prest jarri. Kalderaren presioa. Su baxuan jartzen zuten gauez. 15-18 bapore zeuden. 12 zaldikoak. 20 zaldikoak gero.</p>

Transkripzioa

-... fogoneroak itten zuen, zera, barkora jun eta barkua pixtu, sua pixtu ta listo iruki.

-Lehenoa? Askoz lehenoa?

-Ez dakit, ordo bete lehenago, ordu erdi bat o, bai. Hor. Ta atta zen makinista.

-Orduan, atta faten zenerako ya sua, dena piztuta egoten zen?

-Bai, bai, bai. Dena pixtua. Pixtua, bai. Behar zun iruki bere presiyuak, kalderak bere presiyua, nahi bazenun barkua ibilli.

-Klaro.

-Bestela ezin zen ibilli. Bai.

-Ta gero bueltan ere, itzali noiz iten zen kaldera, iritsitakuan itzali ta...

-Ez, ez, han jartzen zuten sua bajo-bajuan, sua bajo-bajuan ta itsasoa joan behar bazen, sua, bazuten sua. Eoten zen. Bai. Bai.

-Orduan beti listo.

-Ez zen beti pixtutzen ai biharrik. Bai.

-Ta hemen bapore asko zeon?

-Ni, zenbat izango zien ba, nik ez dakit ba, hamabost-hemezortzi bat zea? Ez dakit. Bazian bi edo hiru ttikiyak, zortziña, ez dakit zortziña zaldi edo, hamar zaldi edo, zerbait hola. Denak zaldiyak "caballos" deitzen zioten. Ta gero jarri zittuzten, no... hamabi, hamabi zaldikuak o holako zea bat. Ta gero jarri zittuzten hoge zaldikuak. Hoge zaldikuak, bai. Hoietan sartzen nitzen, zea, kaldera hoietan sartzen nitzen barrenian, bai.

12. Hondarribian egindako baporeak

- **Erref:** HON-069/016
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:30:53. **Bukatu:** 00:32:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:

<p>Hondarribian eginak ziren bapore gehienak, egurrezkoak. Ontziola. Donibane Lohizunerako ere egiten zituzten ontziak. 15 bat lagun ziren.</p>

Transkripzioa

-Ta baporiak egurrezkuak izango zien?

-Egurra, egurra, bai.

-Ta nun indakuak zian, badakizu?

-Hemen Hondarrabian.

-Hemen bertan?

-Bai, bai, gehienak bai. Gehienak bai. Bakarren batzuk akaso izaten da, Pasaian egiña o zea, biño gehienak, orduan, hemen. Xenenek eitten zittuen. Xenen [...].

-Jende asko zebilen hortan lanian?

-Bai, ibiltzen zien gizon franko ibiltzen zien, bai, bai. Gizon franko ibiltzen zien, bai.

-Ze egur izaten zen barkuak egiteko onena?
 -Ez dizut hori... ez dizut esango hori. Piñuak, piñua ibiliko zen ordun gehiena. Ez dakit, e! Baiñon...
 -Zuk ikusi dezu barkua iten?
 -Bai.
 -Nola iten zuten ta...
 -Bai, bai, bai. Gu juten giñen, orduan, etxian sua piztutzeko loria billa, bere, nola seitzten dute rrrrrr...pasatzen dute zeakin ta...
 -A, bai, bai, bai...
 -Biruta, biruta!
 -Bai.
 -Ta juten giñen zakukin biruta billa, zea, itxian gero sua piztutzeko.
 - Hara? Hara faten ziñeten?
 -Bai. Bai.
 -Ta ze ibiltzen zian haiek, garlopakin? Egurra-ta lisatu nola iten zuten?
 -Bai, bai, bazuten zea, e! Katxarruak bazittuzten ondo jarriyak, e! Holako zera haundiyak eta pasa, rrrrr...
 -Ta zerra ere eukiko zuten?
 -Bai, bai, bai, bai! Tente, zera, zerra tentia ta bihian'e bai... Bai, bai, bai! Ondo, ondo.
 -Bai. Gero San Juan de Luzeko hura in zittuzten. San Juan de Luzekotz ere itten zittuzten barkuak. Bai. Barko asko itten zuten orduan, bai, bai.
 -Ta zenbat langille izango zen hor? Berrogeita hamar bat?
 -Ez, ez, berrogeita ez, ez ez. Nik ez dakit, baiño hamabost bat gizon edo? Ez dakit. Ez dakit. Hori fijo ez dizut esango.

13. Gerra garaian arraunean arrantzan

- **Erref:** HON-069/017
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:32:46. **Bukatu:** 00:35:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Txibiak eta txipiroiak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

<p>Arrantzale asko arraunean ibiltzen ziren arrantzan, gerra ondoan. Hendaia joan ziren, eta hiru urte egin zituzten han. Gerra hasi zenean, sirena jo zuten. Gerra garaian ez zieten itsasora joaten uzten; iparraldean bai, txipiroitan ibiltzen zen aitarekin.</p>

Transkripzioa

-Ta baporiez aparte, asko arraunian, arrantzan asko arraunian?
 -Arraunian? Bai, bai. Jo! Hori, bueno, gero. Hori ni, gaztetan, hamahiru urte biño lehen ez. Gerra etorri zenian, gerra etorri zenian jarri zen jendia, ez zien, juan giñen Frantzira, gero Frantzitik etorri zen jende asko. Guk egin genittun hiru urte Frantziyan. Alemanak sartu zienian Parisen etorri giñen honea. Itsasuan, itsasuan giñen, zea, frantsesak esan ziguten, bueno, gerra hasitzen baldin bazen sirena joko zutela. Sirena. Eta heldu giñen itxea ta iya itxea allegatu aurri hortan ia zean, berrehun metro falta genittula itxea, sirena joka. Ta hara! Gerra hasi da. Bira. Ta oain ere jotzen dute sirena, e! Astian jotzen dute sirena, astian behin, frantsesak.
 -A bai? Ta ze esan nahi du horrek?
 -Nik esan nahi du... Denbora haietakua zer ote den, ez dakit. Baiño beti

jotzen dute sirena, bai.

-Orduan, gerra, esan duzu arraunian hasi zela jendia gerra ondoren?

-Bai. Gerra zela ere bai. Ta gero in zuten, hemen geatu, ez zioten utzitzen itsasora juten, ta gauzak, eta lehorrian jendia, ta gu juaten giñen itsasora. Iñor ez zen joaten. Gu San Juan de Luzkuk eta Hendaiakuak juaten giñen, ta txipiroia nahikua harrapatzen genuen. Ni allegatu naiz attakin, batian, milla atzamatan. Bi txandatan. Milla. Bi txandatan millana. Txipiroia han, jo! Ur txiki-txikian, hor, gemelos irago, gemelos pasa ta hor, bertan-bertan.

-Ta zuek etxeko barkua zenuten?

-Bai. Ttikiyak ziren, abantian ibiltzeko barkuak, bai. Ez! Frantsesa genuen. Hendaiakua. Hendaiakua. Bagenuen guk hemen, bai, biñon gero ez dakit ze in zen.

-Baiño baporía ala...

-Ez, ez. Lantxa, zea, arraunian ibiltzeko.

-Arraunian ibiltzekua.

-Bai. Bai.

-Ta orduan zu hasi ziñen baporian baiña...

-Bai. Gero geldittu nitzen zean, klaro, gerrakin.

-Gero arraunian.

-Gero arraunian. Zenbat biaje in ttuten nik San Juan de Luzera, zea, atta ta biyek...

-Ta zuek ezautzen zenuten aurretikan Hendaian-edo norbait?

-Ez. Bueno, amak bai

14. Hendaiara ihesi, koltxoiak hartuta

- **Erref:** HON-069/018
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:35:39. **Bukatu:** 00:37:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

<p>Hendaiara joan zirenean, koltxoi bila bueltatu zen, eta ama bere bila. Hondarribitar asko joan ziren ihesi.</p>

Transkripzioa

-Orduan denak fan ziñeten hara?

-Bai. Ta juan giñenian, ni gaztia-ta, ama nere billa, nere billaka Hendaian, ezin billaturik, ta ni eta beste gazte bat etorri giñen honea, barkukin, arrimatu zerian, muellian, ta juan nitzen [etxea] ta hartu nuen koltxoi bat. Bira, koltxoi bat hartu nuen, maindire batekin zera in, ta bestik ere eman zuen, beste lagunak, ere bai, eta biyek, zeara, Hendaiara, koltxoi batekin. Bueno, bat o bi o... Bai.

-Orduan bueltatu ziñeten koltxoi billa?

-Bai, ta amak ez zakin ezer'e! Ta nere billaka, zera, gaztia ta. Bai.

-Ta han, orduan, arrantzan ibilli ziñen, aittakin?

-Bai, bai. Arrantzan.

-Ta bere barkua, bere barkua, hemen zuna, ez zun hara eraman?

-Zeiñek?

-Attak ez zun barkurik, aurretik?

-Ez. Baporian ibiltzen zen ba! Bapori hoietan.

-Baiño bere barkurik ez...

-Ez, ez, ez... Orduan zien nor beriak zuen barku haundiya bakarren bat o

beste. Beti kanpoko jendiakin ta...
-Ta txaluparik-edo bazun, aittak?
-Txiki hori ba! Arrauneko zera hoiek...
-Eta horrekin juan zen Hendaia?
-Jun giñen.
-Denok? Horretan?
-Bai. Bai. Nik goizian urera saltatu ta uretik igerika jun ta hartu dut barkua ta ekarri lehorrea ta denak han sartu ta eskapo jende guziya jun zen. [...] badakizu ze eskandaloa zen hemen! Sartzen ai ziela ta! Ta geo ni oaindik etorri honea ta koltxoia hartu ta...

15. Txipiroitan, aitarekin

- **Erref:** HON-069/019
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 00:37:21. **Bukatu:** 00:42:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Txibiak eta txipiroiak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

<p>Izkira harrapatzen, gauez. Txitxarrota kanaberarekin. Amak saldu egiten zuen arraina. Txipiroia ez zen ezagutzen Hendaian. Kontserba lantegiak. Aguarinak aita egiten zituen, moldeekin, beruna urtuta. Zaldi ilea pita bezala.</p>

16. Almejak, muskuiluak, tretxuak

- **Erref:** HON-069/020
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:42:11. **Bukatu:** 00:44:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Beste batzuk

Laburpena:

<p>Hendaian egiten zuten arrantza. Almejak eta muskuiluak. Tretxuak nola ateratzen zituzten.</p>

Transkripzioa

-Eta ze... lehen esan dezu sardiñak harrapatzen-ta ibiltzen ziñetela. Gero ere bai? Hendaian ziñatenian?
-Bai. Ez, ni ez naiz ibilli Frantzian hortan. Ez naiz... Hemendik bai. Hemendik ibillia naiz, bai.
-Hor, ixkirak, e...
-Hemen ixkirak eta almejak, hemen ibiltzen zienak bazien, xoloka, almejak eitten zittuzten, ta hola, hola bizi zen jendia! Jendia hola bizi zen, bai.
-Zu ere ibili zea, almejatan?
-Ez, gutxi ibilli naiz. Ez. Zerakin, lau hortzekuakin, zera horrekin pixkat ibilli naiz; txoloka ez. Xoloka bihar da ikasi lehemixiko ondo, harri asko da, zolo asko da... Bai.
-Eta muskuillua?
-Muskuillua bai. Gutxi. Muskuillua in zen hemen, peñon aurrian, pixkat

harrapatu zen, gero ura haunditu ta gauzak in zien, ta dena galdu zen.
 Bai.
 -Eta trotxua? Tretxua?
 -Tretxua bai. Tretxua da zanpatu... Nik, Frantzian bizi giñela, hola zanpa hanka ta zolua, iup! Atetzen zien. Ta sartzen ziren holako guardasolan zerak...
 -Barillak?
 -Barillak. Jartu muturrian zerak, balakin iñako, balakin iñako puxka batzuek, bala bezela, ...
 -Balak, balak, benetako balakin?
 -Ez, ez. Bestela iñak, apropos egiñak. Ta bihan xorrotx-xorrotxa ta goian xabalagua. Eta hola sartzen zenuen ta raaaas, atetzen zenuen. Asko zen orduan zera.
 -Ta hori goxua izango zen jateko...
 -E? Bai, bai, bai, bai.
 -Hori ere saldu ala etxerako izaten zen hori?
 -Ba, saltzen zuten'e bai. Saltzen zuten ere bai. Ta itxerako askotan. Bai. Arrozakin-ta itten zittuzten, ta ordun uain bezela ez baizen, zera.
 -Klaro.
 -Haragirik ez zen ta... Haragiya.

17. Lanpernatako pasadizoa

- **Erref:** HON-069/021
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:44:09. **Bukatu:** 00:47:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

<p>Lapak eta lanpernak, arrokatan. Anekdotak: zakurrek jan zizkieten ogitartekoak eta elastikoa apurtu.</p>

Transkripzioa

-Ta lapa billa-ta zu ibili izan zea sekula?
 -Zein?
 -Lapa, lapa billa ta...
 -A, bai! Gutxi fan naiz, biño ibilli naiz, bai. Ta lanpernatan'e bai.
 -A, bai?
 -Bai.
 -Arrokatan?
 -Bai. Egun batian jun giñen hemendik, zean, iya Pasaiko... iya Pasaiko mugaraiño ya, zea, uaindik bizi da gizona, juan, uain operatu dute, fan den astian o, bihotzatik, Frantziyan. Juan giñen biyek. Nik eman nuen zea, holako txusko bat, zean tortillakin, ta hark eman zuen beste txusko bat haragiyakin. Ta jun giñen hara ta arrokatan sartzeko denboran sumatzen genittuen zakurrak sangaka, zakurrak sangaka sumatzen genittuen, ta sartzeko, han, in genuen hemezortzi kilo, ez dakit, hogeiki kilo lanperna. Ta xesto haundi bat bagenuen, ta igo, gero igo bihar zen Jaixkibelko malda, zera hori, e! Mendiya igo bihar zen goitti. Eta lanperna bana hartu aban, lanperna bana, eta hura, hura txupa-txupatzan txandaka gotti igo giñen. A! esango dizut /esangoizut/, hasi giñen, zea, billatzen gure janak, ta

elastikua're bai, elastikua han genuen, eta bestia horrek sartu zuen elastiko batian zera, jana. Ta elastikua lajatu genuen han, ta neria ere bai, ta jun giñen lanpernetara, ta handik gero, denborakin, zea, hemezortzi kilo lanperna o hogeia kilo ez da erraxa bat'e egitten, e!

-Ez!

-Eta hartu genittugun xestuak, bueno, zea, allegatu giñen xestukin, betiak, ta allegatu giñenian falta zien zeak, elastikuak-eta falta. "Ui! Ez tiuk hemen elastikuak. Ui! Nun dire? Ui! Ui! Zakurrak eondu dituk hemen zangaka...

la... Ui..." Ta hasi giñen billatzen, nik esan ziot "hi hua hortikan ta ni juango nak hemendik". Hasi giñen billatzen eta neunik, nik harrapatu nittuen.

"Gabino, hemen ttuk hator, hator". Elastiko berri-berriya hemendikan dena txehetu, elastiko berriya, e! Loria! Hemendik dena txehetu, eta zea, gure, hartu, bueno, esan genuen: "hok zakurrak in ttik, zakurrak" ta zakurrik ez zen orduan han, badakigu, ta biyek igo giñen gora, handik etorri giñen kantina, hor [...] kantina bada, hor jan genuen, ez dakit ze lata zan, latak jan genittuen, txardiña edo antxua edo... Ez naiz oroitzen, biyek, eta ardo pixkat ean ta itxera gure zea harekin. Holako gauzak.

-Ta ez zian agertu?

-Keba! Zakurrak han besten batekin hurbillian zien, ta zakurrak usaia sumatu zutenian, jan in ziguten. Bai. Bai. Ta uaindik bizi da gizon hori!

-Gabino?

18. Lanpernatarako salabardoa

- **Erref:** HON-069/022
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:47:15. **Bukatu:** 00:50:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harrialdeko arrantza

Laburpena:

<p>Lanpernatarako salabardoa. Arriskutsua da. Suhia sartzen zen zulora, eta berak esaten zion noiz atera. Beheko lanpernak dira onenak, itsasoak gogor jotzen duen tokikoak. Egosi, gatz pixka batekin. Lanpernak saltzen tabernatan.</p>

Transkripzioa

-Ta lanpernatarako ze erabiltzen zenuten salabardo espezial bat?

-Salabarduan, batzuk... bai, hemen puntan jarri zea, ezkizala bezelako burni batzuek, ta leku onatan handik arraskatu, bestela eskuakin.

-Eskuakin?

-Bai. Eskuare, beti zera, eskua bazenuen, zera, trentxa bat bezela izaten zen bestela, biño bestela, salabardukin, hemen burniyak jarriyak, salabardu azpiyan, ta tiratzen zeniyon gotti ta hola atetzen zien.

-Ta gero barrura?

-Barrura erortzen zien, bai, bai, bai.

-Hori peligrasua izango zen...

-Peligrasua, bai. Hori... bai. Ez nuke nehi nere itxetik iñor jutia. Ez. Egiya, e!

-Zu ibili ziñen apurotan, han, olatua etorri ta...?

-Bai. Ta ni, zea, nere suia, uain, uain bertan, uan dela urte batzuek, uain ezin du, baiño... Juten giñen ta bera sartzen zen zulora, ta itsasua bastante, eta sartzen zen ta nik esan behar niyon noiz atera. Ta nik esaten niyon, zea, "Jabier! Atea, atea, atera!" Ta harek atera ta brou!... gañin [...]. Peligrasua da, peligrasua da.

-Ta lanpernak izaten die batzuk beste batzuk baiño hobiak? Eta zer dia hobiak goikuak ala behekaldian daudenak?

-Behekuak, behekuak, behekuak. Ta gaiñea, itsasuak nun jotzen duen, non jotzen dun fuertia, han jaiotzen da zea, lanperna.

-Hangua onena, oduan?

-Bai. Lanperna ederra han jaiotzen da, itsasuak, gutxi, jendea gutxi ibiltzen den tokiyan, han izango die lanpernak. Bai.

-Ta lanpernak, geo saltzeko egosi-edo iten zen?

-Egosi auro iten die, e! Egosi, ura jarritu irakitten, bota iozu /boiozu/ gatz pixkat, bota iozu /boizu lanperna, ta hasitzen denian pil-pil-pil-pil-pil, pixkat zera, zera pixkat, zikin pixkat hasitzen denian [...] ta atera.

-Ya esta?

-Segittuan itten da. Segittuan.

-Ta lanperna berua saltzen ibiltzen zen jendia?

-Ez, ez, ez. Berua ez. Ez. Lanperna hotza ona da. Lanperna haundiya!

-Gordiñik ere bai?

-Ez. Gordiñik? Ez.

-Ez. Hori beti egosita?

-Bai, bai, beti egosita. Egosita bakarrik.

-Zuek saldu iten zenuten ala etxerako izaten zen?

-Ez, gu billa jun giñenian saldu. Itxerako bai, lajatu pixkat, ... saldu egiten genuen.

-Eta nun saltzen zen hori, kalia?

-Bai. Tabernatan.

-Tabernatan?

-Jakin nun hartzen zuten ta hara juaten giñen.

-Jende asko ibiltzen zen lanpernatan?

-Ez, ez. Jendia gutxi, hola saltzeko-ta gutxi, gutxi. Bai, ibiltzen die, baiñon...

-Lehen baserritarrak...

-Baserritarrak, bertako baserritarrak, bai, bai, itxian jateko ta bai, bai, bai. Biñon, uain ez da baserririk, ordia! Uain ez da baserririk! Lehen dena baserri zen ta uain ez da baserririk.

19. Baporeetan, karburoarekin; konpasa eta kordela

- **Erref:** HON-069/024
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:50:20. **Bukatu:** 00:52:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:

<p>Lehengo baporeek ez zuten argirik; karburoa. Tximiniarekin, aurea ezin ikusi. Konpasa erabiltzen zuten norabidea jakiteko. Kordela, berunarekin.</p>

Transkripzioa

-Lehengo baporiak ez zuten sonarrik eta radarrik eta...

-Ez. Ezer ere. Ez. Eta argirik ere ez! Argiya karburuakin! Karburukin, holako zea batzuk, izenak ahantzi nau, holako poto batzutan. Hura piztuta. Ez zen deus ere. Hemendik atera ta patroia jartzen zen zeana, bazen kubiarta, hola, kubiarta bazen, eta ixer..., bira nola zen: ixertzen, kubiartan ixertzen zen ta konpasa hantxe, aurreko aldian jartzen zun, atzera ze, burni haundi bat, zea, timoia, eskutan. Ta baporiak tximinia haundiyakin ta aurea ez

zen ezer ikusten. Ez zen ezer ikusten. Ta hala, hala juaten zien. Fuaten giñen. Gu lotara betti eta patroia bakar-bakarrik, ta makinista. Beste denak lo, faten zien.

-Eta ez zen ikusten, tximiniyakin?

-Ez, ez, ez zen ikusten deus ere, deus ere, zetik bihian zagozten hotzan kontra, erdi girixian, eta ez zen barkorik ibiltzen! Barko gutxi. San Juan de Luzekuak eta gu ibiltzen giñen.

-Ta ordun, konpasakin?

-Konpasakin.

-Hori norabidia jakittek, nora...

-Bai, bai, bai. Bai. Hartzen zittuzten ordua, ze ordutan atera zen hemendik, badakizu hara ze ordu diren, eta ematen duzu martxa bera, ta holako kontuak.

-Eta jakittek noiz geratu, eta zenbat millatara...

-Bai, bai, bai, bai...

-Hala iten zuten? Konpasakin...

-Ta gu ordun ibiltzen giñen, zeak, sokak, brazak, hemen hari txuriya [...], gorriya, hemen hari berdía jo, brazak, ta botatzen genuen berun bat behetti, zenbat braza zien ikusteko, zenbat brazatan giñen. Ordun galeziya zen hiru millatatik barreneña galeaziya genuen. Ta ikusi behar zen zenbat brazatan (gaztia nintzen, biño!) zenbat brazatan, zea, giñen. Barreneña atetzeko o kanpora atetzeko, o pixkat barreneño juteko-edo... Brumatan.

-Beruna? Beruna jartzen zen orduan...

-Betti fateko karga.

-Betti fateko...

-Bai.

20. Txoriei begira, arrantza egiteko

- **Erref:** HON-069/025
- **Iraupena:** 0:04:44. **Hasi:** 00:52:37. **Bukatu:** 00:57:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Berdela, txitxarroa, sardina

Laburpena:

<p>Arraina non den jakiteko, txoriei begira. Marlaxkak. Bi bote eramaten zituzten; arrabak txikitu eta itsasora botatzen zituzten, arraina erakartzeko. "Turtua". Sarea nola bota eta jaso. Sardina nola gorde ontzian.</p>

21. Itsasontziko bizimodua: jatekoa eta edatekoa

- **Erref:** HON-070/002
- **Iraupena:** 0:04:37. **Hasi:** 00:00:01. **Bukatu:** 00:04:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua

Laburpena:

Itsasontzietan ez zuten sukalderik. "Uhelak" eta "priselak" zituzten, arraina bertan erretzeko. Ogirik ez zutenean, kortxo gainean jartzen zuten arraina. Ardoa, zortzina poto. Atunik ez zuten jaten, zaharrei ikasita.

22. Itsasontzian lotan; arrantzaleen janzkera

- **Erref:** HON-070/003
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:04:38. **Bukatu:** 00:08:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua

Laburpena:

Lo egiteko, barrura sartzen ziren. Komunik ez zuten. Arropa: olioia ematen zieten zirei, eta sua ere hartu izan dute. Urdinez jantzita. Eskalaproiak.

23. Arrantzarako deia, ujuka

- **Erref:** HON-070/005
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:08:36. **Bukatu:** 00:09:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak

Laburpena:

Arrantzara joateko deia nola egiten zuten, ujuka. Bizkaian andreak ibiltzen ziren deika; Hondarribian gizonezkoak, patroiak.

24. Arrantzarako deia, ujuka II

- **Erref:** HON-070/007
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:09:39. **Bukatu:** 00:10:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak

Laburpena:

Anekdotak bat kontatzen du. Arrantzarako deia.

25. "Manta" eta "txakurrena"

- **Erref:** HON-070/009
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:10:52. **Bukatu:** 00:12:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

"Partiya", "manta". Patroiaren etxean egiten zen banaketa. Sobretan sartzen zuten dirua. "Txakurrena" zer zen azaltzen du.

26. Arraina ekarri bai, baina ezin saldu

- **Erref:** HON-070/011
- **Iraupena:** 0:04:09. **Hasi:** 00:12:59. **Bukatu:** 00:17:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Kanaletik joaten ziren beti, behea ez jotzeko. Antxoa asko harrapatzen zuten, eta hondarretara botatzen zuten saldu ezin zutena. Baserritarrek eramaten zuten, baratzerako. Kontserba lantegirik ez zegoen artean Hondarribian. Kamioiek asko tardatzen zuten bidean. Izotza, berriz, gutxi zegoen.

27. Antxoaren arrantza; izurdeei segika

- **Erref:** HON-070/013
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:17:22. **Bukatu:** 00:21:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Fauna » Natura » Itsas fauna » Ugaztunak

Laburpena:

Antxoa martxotik aurrera arrantzatzen zuten. San Jose egun batean bost atun bilatu zituzten; aita izan zen egun hartan. Hurbil harrapatzen zuten antxoa. Izurdeei segika joaten ziren. Gauez aritzea galarazita egon zen garai batean.

28. Antxoatan: ardoran; neurria, potoa

- **Erref:** HON-070/014
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:21:13. **Bukatu:** 00:25:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Ardoran nola egiten zuten arrantza, antxoatan gauez. Ematen du sua zegoela uretan. Botea botatzen zuten, eta argia piztu. Karburoa. 18 kiloko potoa zen antxoaren neurria. "Xistuak" (saskiak).

29. Benteroak eta erosleak

- **Erref:** HON-070/015
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:25:04. **Bukatu:** 00:27:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Hondarribian bentan gizonezko bat egoten zen. Benta egiteko modua, bolekin. Rufino, Euxebio... benteroak. Erosleak bertako andreak izaten ziren. Emakume batzuek Irunen saltzen zuten arraina.

30. Lehengo kofradia

- **Erref:** HON-070/017
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:27:23. **Bukatu:** 00:29:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Kofradia

Laburpena:

Lehengo kofradia non zegoen. Arrantzatzen zena kontrolatzen zuten han. Banderarik ez zuten jartzen eguraldi txarra zenean. Ontzi txikiak ziren lehengoak, 20 bat metrokoak. Makinak eta kalderak leku asko behar zuten.

31. Sareak "tanatzen" eta lehortzen, egundoko lanak

- **Erref:** HON-070/018
- **Iraupena:** 0:04:55. **Hasi:** 00:29:17. **Bukatu:** 00:34:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Sareak "tanatu" egiten zituzten, tindatu, ez usteltzeko. "Tana-tokia" non zegoen eta nola erabiltzen zuten, txandaka. Hustu egiten zuten, eta berriz bete. "Laja", "xaia". Karroan eramaten zuten sarea, lehortzera. Kotoizko sareak ziren, oraingoak nylonezkoak.

32. Sare konpontzaileak

- **Erref:** HON-070/019
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:34:12. **Bukatu:** 00:35:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Sareak emakumeek armatzen zituzten. Berunak eta kortxoak erosi egiten zituzten. Sare konpontzaileak.

33. Itsasoratzean Guadalupeko amari erreztatzeko ohitura

- **Erref:** HON-070/021
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:35:31. **Bukatu:** 00:37:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Sineskerak, ohiturak eta erritoak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Flota
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Bapora jabeak gutxi ziren. Bera izan da familiako patroia bakarra. San Telmo, San Luis... ontziek santuen izenak zituzten. Aita Ama Guadalupekoa ontzian ibili zen. Fedea zuten. Egunero erreztatzen zuten itsasoratzean. Ontzi bakoitzak meza ateratzen zuen urtero.

34. Bisigutan eta legatzetan, Exkote aldean

- **Erref:** HON-070/023
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:37:40. **Bukatu:** 00:41:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Bisigua
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Legatza

Laburpena:

Bisigutan ere ibiltzen ziren, neguan. Exkote zen kala ezagunena. Frantsesen sareei botatzen die bisigua galtzearen errua. Esku hotzak berotzeko zer egiten zuten. Bisigua nola harrapatu, aparejua. Legatza.

35. Gabonetan, barraskiloak

- **Erref:** HON-070/025
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:42:11. **Bukatu:** 00:43:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Eguberrietan barraskiloak jateko ohitura aspaldikoa da Hondarribian. Orain ere egiten dute.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com